

ПРОЄКТ

ВИСНОВОК

до проєкту Закону України про внесення зміни до статті 293 Цивільного процесуального кодексу України щодо участі присяжних у розгляді справ про усиновлення (реєстр. № 15061 від 09.03.2026)

Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, в межах предметів відання Комітету, розглянув на своєму засіданні 25 березня 2026 року (протокол № _____) проєкт Закону України про внесення зміни до статті 293 Цивільного процесуального кодексу України щодо участі присяжних у розгляді справ про усиновлення (реєстр. № 15061 від 09.03.2026), поданий народним депутатом України Скрипкою Т.В. та іншими народними депутатами України.

Відповідно до статті 207 Сімейного Кодексу України усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду

На сьогодні, статтю 293 Цивільного процесуального кодексу України визначено, що справи про усиновлення розглядаються в порядку окремого провадження, що передбачає безспірність винесеного на розгляд суду питання. Частиною 4 цієї статті визначено, що розгляд справ про усиновлення проводиться у складі одного судді та двох присяжних.

Як зазначається у пояснювальній записці, метою законопроекту є сприяння забезпеченню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування родиною через спрощення процесу судового розгляду справ про усиновлення.

Учать присяжних у справах окремого провадження, де відсутні спірні питання і рішення приймається на підставі фахових висновків та експертиз, фактично не виконує функцій народного представництва і є формальним та неефективним наслідуванням радянських народних засідателів.

Розгляд справи про усиновлення за участю двох присяжних – це додатковий ризик його затягування. Присяжні – це визначені місцевою владою громадяни що на непрофесійній основі залучаються до прийняття рішення нарівні з суддею. Серед факторів, що впливають на затягування справ про усиновлення можна назвати неявку присяжних через об'єктивні причини або низьку свідомість; відвід або самовідвід присяжних; недостатність кількості

присяжних, оскільки місцеві ради не завжди вчасно призначають присяжних та не враховують ймовірності виїзду за межі певної території вже призначених присяжних.

Законопроект передбачається внести зміни до частини четвертої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України та виключити справи про усиновлення зі списку справ, які проводяться у складі судді та двох присяжних.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект.

Міністерство юстиції України підтримує законодавчі ініціативи, які покликані пришвидшити та спростити процедуру розгляду справ у судах для забезпечення своєчасного відправлення правосуддя.

За результатами проведеного Міністерством юстиції України моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих нормативно-правових актів у сфері судочинства встановлено, що участь присяжних у розгляді, зокрема, справ з усиновлення є суто формальною, оскільки такі справи розглядаються виключно на підставі передбачених законом доказів (медичних висновків, висновків органу опіки та піклування, показів свідків тощо)

Комітетом безперечно підтримується ідея законопроекту стосовно розгляду судових справ про усиновлення одноосібно суддею без участі присяжних, що пришвидшить процес усиновлення та буде мати позитивний результат для дитини і відповідати її найкращим інтересам.

Реалізація зазначених змін дозволить суттєво скоротити строки розгляду справ про усиновлення, мінімізувати негативний вплив затягування процесу на дитину та забезпечити її якнайшвидше влаштування у сімейне середовище.

З урахуванням проведеного обговорення, **Комітет вирішив:**

1) рекомендувати Верховній Раді України проєкт Закону України про внесення зміни до статті 293 Цивільного процесуального кодексу України щодо участі присяжних у розгляді справ про усиновлення (реєстр. № 15061 від 09.03.2026), поданий народним депутатом України Скрипкою Т.В. та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти _____.

2) направити висновок Комітету про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ